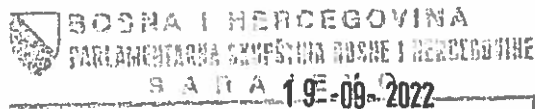

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Број: 06-41-2-2231-9/21/MX
Сарајево, 13. 9. 2022. године

Босна и Херцеговина
Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине
Секретаријат

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02 + 41	-	1533	22

0102
19.9.22.

ПРЕДМЕТ: Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину, доставља се-

Вијеће министара Босне и Херцеговине је на 55. сједници одржаној 25. 8. 2022. године размотрило и усвојило Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ за 2020. годину.

Закључком Вијећа министара са исте сједнице задужено је Министарство за људска права и избјеглице БиХ да најмање једном годишње информира Парламентарну скупштину БиХ о напретку у предметној проблематици.

У складу са горе наведеним, у прилогу акта достављамо вам Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ за 2020. годину, припремљен на језицима и писмима у службеној употреби у БиХ.

С поштовањем,

Прилог:

- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на босанском језику,
- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на српском језику,
- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на хрватском језику.

МИНИСТАР
Милош Лучић

Достављено:
1х наслову
1х а/а

ИЗВЈЕШТАЈ

**О ЗБРИЊАВАЊУ ИЗБЈЕГЛИЦА И СТРАНАЦА ПОД СУПСИДИЈАРНОМ ЗАШТИТОМ
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА 2020. ГОДИНУ**

Новембар, 2021. године

Сажетак Извјештаја о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину

У складу са Законом о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 и 83/17), Министарство за људска права и избјеглице БиХ (у даљњем тексту: Министарство) надлежно је за бригу о правима и питањима избјеглица и лица под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: БиХ) након утврђивања њиховог статуса.

У складу са Законом о азилу („Службени гласник БиХ“, бр. 11/16 и 16/16), Министарство је надлежно за осигурање приступа правима избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ (информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво).

Министарство осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом право на смјештај у Избјегличко-прихватном центру „Салаковац“ у Мостару. У току 2020. године, у центру су бравила 23 лица под међународном заштитом у БиХ.

Током 2020. године избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ остваривали су приступ праву на здравствено осигурање и здравствену заштиту у складу с Правилником о начину остваривања здравственог осигурања лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 16/17). Ово право финансира се из буџета Министарства и за 2020. годину је за ове намјене издвојено 56.117,6 КМ.

Правилником о начину остваривања права на социјалну помоћ лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 43/17) утврђено је да ова лица остварују права из социјалне заштите, права из заштите породице с дјецом/дјечије заштите и другу материјалну помоћ. Министарство је у 2020. години за осигурање права из социјалне заштите утрошило новчана средства у износу од 80.355,73 КМ, и то на име ограничене финансијске помоћи, сталне новчане помоћи, једнократне помоћи, дјечијег додатка и смјештаја у установе социјалне заштите.

Правилником о начину остваривања права на образовање лица којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 42/17) прописан је начин на који избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ остварују право на предшколско, основно, средње и високо образовање. Сва дјеца укључена су у образовни систем у БиХ, и то у предшколски одгој и образовање, те у основно, средње и високо образовање. Дјеца су, такође, укључена и у продужене боравке, играоничке групе, секције, курсеве и сл. Школску 2020/2021. годину похађа 29 дјеце.

Правилником о личном стању и упису у матичне књиге чињеница рођења, вјенчања и смрти лица којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 54/10) прописано је да се чињенице рођења, вјенчања или смрти за избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ уписују у матичне књиге, у складу с позитивним прописима о матичним књигама у ентитетима, Брчко Дистрикту БиХ, те међународним инструментима који се примјењују у БиХ у овој области.

Према Закону о држављанству Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 и 87/13), избјеглице с признатим статусом остварују право на

држављанство БиХ под олакшаним условима (олакшана натурализација). У 2020. години држављанство БиХ стекла су 3 лица.

Средства за остваривање права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом и чланова њихових породица осигуравају се из буџета Министарства и посебног подпројекта с УНХЦР-ом који Министарство уговара за сваку буџетску годину. За 2020. годину укупан буџет Министарства за финансирање права лица којима је призната међународна заштита у БиХ износио је око 327.000 КМ, те и додатна средства, у укупном у износу од 290.430 КМ кроз подпројекат с УНХЦР-ом за 2020. годину.

С циљем пружања психосоцијалне подршке и бесплатне правне помоћи лицима под међународном заштитом, Министарство примјењује раније потписане протоколе о сарадњи с невладиним удружењима Босанскохерцеговачком иницијативом жена (у даљњем тексту: БХИЖ) и Удружењем „Ваша права БиХ“.

Остварени напредак у односу на Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом за 2019. годину:

У 2020. години држављанство БиХ стекла су три лица, што уз податке из Извјештаја о збрињавању избјеглица и лица у статусу супсидијарне заштите у БиХ за 2019. годину чини укупно 35 натурализованих избјеглица у БиХ.

У складу са потписаним протоколима о сарадњи невладина удружења на терену асистирају Министарству у остваривању наведених права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ.

Имплементацијом "Акционог плана за помоћ корисницима ИПЦ Салаковац при укључењу у босанскохерцеговачко друштво", Центар је у 2020. години напустило укупно 6 лица са статусом избјеглице у БиХ.

Министарство је у 2020. години у план рада за 2021. годину уврстило доношење Правилника о помоћи при укључивању у босанскохерцеговачко друштво за лица у статусу избјеглице у БиХ и странаца у статусу супсидијарне заштите у БиХ. Доношењем овог provedбеног акта Закона о азилу, избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ биће омогућена помоћ при учењу службених језика у БиХ, признавању јавних исправа и других докумената, превођењу, верификацији документације о стеченом знању и друге олакшице у циљу олакшаног укључивања у бх друштво.

УВОД

Како би се лицима са признатим избјегличким статусом и статусом супсидијарне заштите у БиХ осигурала припадајућа права, успостављене су институције и одређене њихове конкретне надлежности.

Министарство – Сектор за избјеглице, расељена лица, реадмисију и стамбену политику надлежно је за остваривање права избјеглица у БиХ и странаца под супсидијарном заштитом након утврђивања њиховог статуса. С тим циљем, једном годишње се извјештава Савјет министара БиХ и Парламентарна скупштина БиХ о степену заштите права која смо, као потписнице Конвенције о статусу избјеглице из 1951. године, Протокола из 1967. године, УН конвенције о људским правима, те Европске конвенције о заштити људских права, дужни осигурати.

Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ од 1. 1. 2020. до 31. 12. 2020. односи се на остваривање права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ у складу са Законом о азилу.

Савјет министара БиХ је, на приједлог Министарства, на 10. сједници, одржаној 30. 6. 2020. године, размотрио и усвојио Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2019. годину, након чега је исти усвојила и Парламентарна скупштина БиХ 9. 12. 2020. године.

ПРАВНИ ОСНОВ

Уставом Босне и Херцеговине је прописано да је: “Политика и регулисање питања имиграције, избјеглица и азила” једна од десет искључивих надлежности државних органа власти (Члан III, (1), (ф) Устава Босне и Херцеговине).

У складу са одредбама Устава, чланом 12. Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, дефинисана је надлежност Министарства за бригу о правима и питањима избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ након утврђивања њиховог статуса.

БиХ је потписница Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године и Протокола из 1967. године, те су права и обавезе, које прописују чланови 3. до 34. Конвенције и Протокола, избјеглицама и лицима у статусу супсидијарне заштите садржани у важећој законској регулативи у БиХ.

Стратегијом у области миграције и азила и Акционим планом за период 2016- 2020. година, који су усвојени од Парламентарне скупштине БиХ, дефинисани су стратешки циљеви, а један од њих је осигурање права лицима у статусу међународне заштите, те принципа интеграције који подразумијева осигурање окружења које ће допринијети интеграцији странаца у босанскохерцеговачко друштво.

Министарство, у складу са чланом 78. став (4) Закона о азилу, у обавези је да избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ осигура приступ сљедећим правима: информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво. Овим законом прописано је да Министарство, након консултација с Министарством сигурности БиХ и Министарством цивилних послова БиХ, доноси подзаконске акте о начину остваривања права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ.

У складу са наведеним чланом Закона о азилу, Министарство је у 2017. години донијело сљедеће подзаконске акте којима се осигурава приступ остваривању права:

1. Правилник о начину остваривања здравственог осигурања лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини,
2. Правилник о смјештају, начину рада, функционисању и кућном реду у Избјегличко-прихватном центру "Салаковац" у Мостару ("Службени гласник БиХ", број 29/17),
3. Правилник о начину остваривања права на образовање лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини,
4. Правилник о начину остваривања права на социјалну помоћ лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини и
5. Правилник о начину остваривања права на рад лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 52/17).

ПОСТУПАК ПРИЗНАВАЊА СТАТУСА ИЗБЈЕГЛИЦЕ/СТРАНЦА ПОД СУПСИДИЈАРНОМ ЗАШТИТОМ

Избјеглички статус одобрава се странцу који се због основаног страха од прогона због своје расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или политичког мишљења налази изван земље свог поријекла, а не може или се, због таквог страха, не жели ставити под заштиту те земље, као и лицу без држављанства који се налази изван земље свог претходног уобичајеног мјеста боравка, а не може се или се, због таквог страха, не жели вратити у ту земљу.

Супсидијарна заштита одобрава се странцу који не испуњава услове за одобрење статуса избјеглице из члана 19. Закона о азилу ако постоје озбиљни разлози за вјеровање да ће се повратком у земљу поријекла или земљу уобичајеног мјеста боравка суочити са стварним ризиком од тешке повреде људских права и основних слобода.

Институционално надлежност је подијељена тако да је Министарство сигурности БиХ надлежно за статусна питања лица која затраже заштиту у БиХ, те води поступак по захтјеву за азил и доноси рјешење о признавању избјегличког/статуса супсидијарне заштите. Министарство је одговорно за осигурање приступа припадајућим правима избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом, након што Министарство сигурности БиХ, наконведеног поступка по захтјеву за азил, достави Министарству обавијест о рјешењу којим се одобрава статус.

Након признавања статуса, Министарство сигурности БиХ издаје идентификациони документ (избјеглички картон или картон супсидијарне заштите). Избјеглички картон издаје се с роком важења од три године, а картон супсидијарне заштите с роком колико траје и статус (статус се одобрава на 1 годину, а продужава на 2 године). По издавању картона, Министарство сигурности БиХ копију истог доставља Министарству. Такође, Министарство сигурности БиХ избјеглицама у БиХ може издати и путни документ у складу са Законом о азилу.

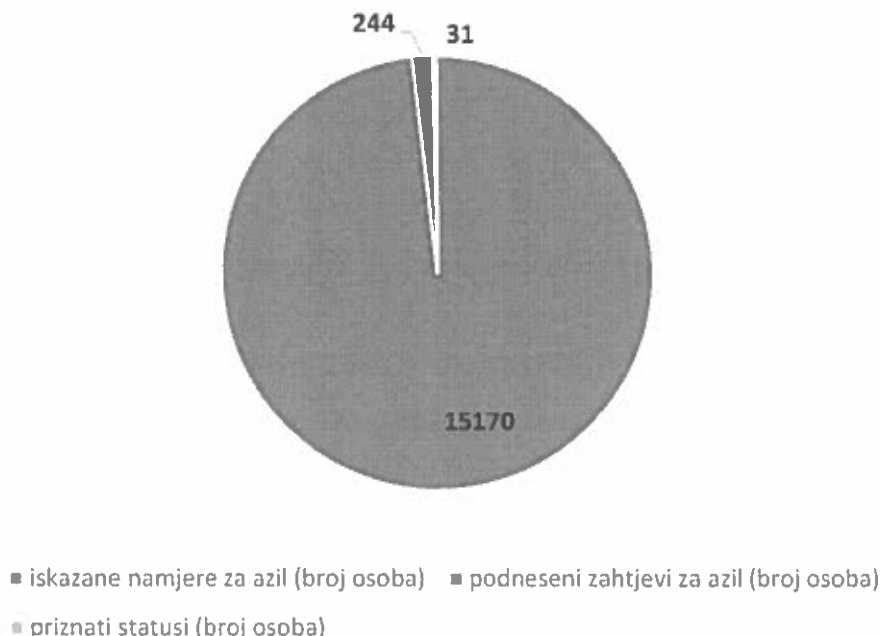
Министарство цивилних послова БиХ, на захтјев Министарства сигурности БиХ, избјеглицама с признатим статусом додјељује јединствени матични број (ЈМБ). ЈМБ који се додјељује избјеглицама с признатим статусом не пролази кроз евиденције ЈМБ за грађане БиХ. ЈМБ се не додјељује странцима под супсидијарном заштитом с обзиром на краћи рок трајања статуса.

Обавијест о признавању, продужењу и престанку статуса, као и копије издатих картона Министарство сигурности БиХ доставља Министарству с циљем осигуравања права ових лица.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

Министарство води и ажурира евиденцију података о избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ на основу обавијести Министарства сигурности БиХ. Подаци садржани у предметној евиденцији су подаци из службене евиденције тог министарства у складу са надлежностима према Закону о азилу, с обзиром да та институција проводи поступке и доноси рјешења којима се одобрава, продужава и укида статус. Док се подаци из службене евиденције Министарства односе на приступ правима која се финансирају путем Министарства. Са свим подацима за примљеним од Министарства сигурности БиХ поступа се у складу са Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“, бр. 49/06 и 76/11).

Према подацима објављеним у Миграционом профилу Босне и Херцеговине за 2020. годину¹, у протеклој години 15.170 лица исказало је намјеру за подношење захтјева за азил у БиХ, од тога 244 лица су поднијела захтјев за азил у БиХ (1,61% од укупног броја исказаних намјера за подношење захтјева за азил), а признат је статус за 31 лице (30 супсидијарна заштита и 1 избјеглички статус).

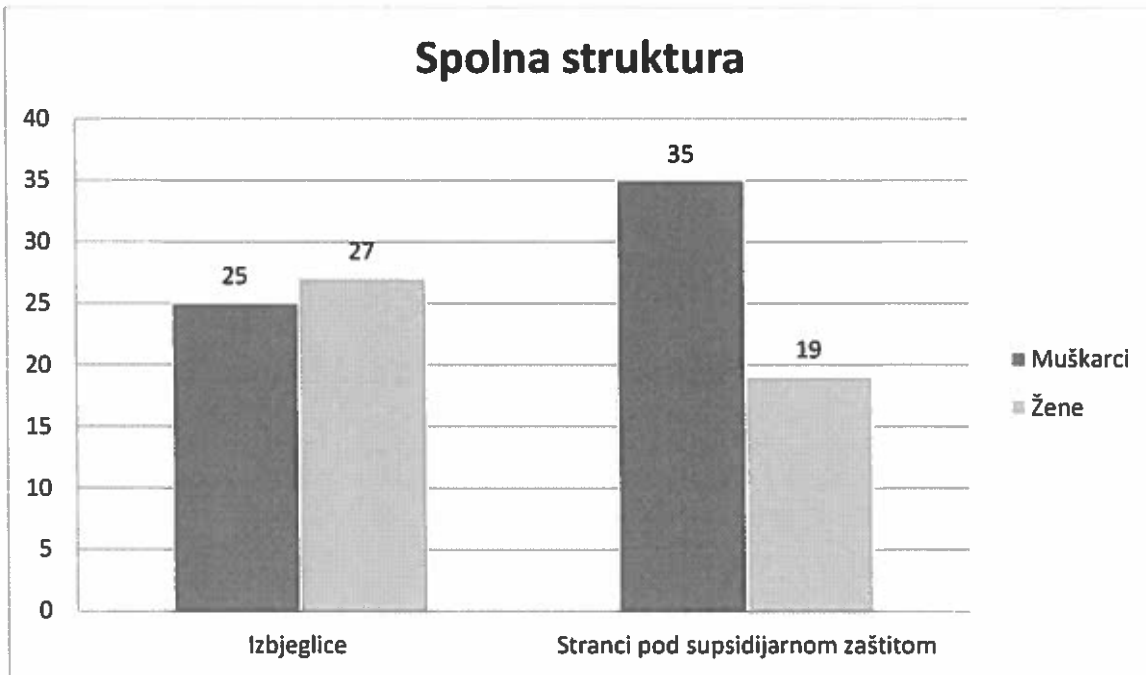
У складу са Смјерницама о заштити личних података лица УНХЦР-а, сви наведени подаци који би могли идентификовати појединца су анонимизирани и смањени. Имајући то у виду, избјегнут је попис локација на којима бораве избјеглице и лица којима је додијељена супсидијарна заштита, као и њихове земље поријекла, ако постоји вјероватноћа њихове идентификације.

Број избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ² је:

- 52 избјеглице и
- 54 странаца са статусом супсидијарне заштите.

¹ Миграциони профил БиХ за 2020. годину усвојен на 38. сједници Савјета министара Босне и Херцеговине, одржаној 26. 5. 2021. године

² Податак из јула 2021. године

Према сполној структури, укупно је 60 лица мушког пола, док је 46 лица женског пола.

Земље поријекла избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ су: Србија, Молдавија, Пакистан, Македонија, Палестина, Црна Гора, Саудијска Арабија, Камерун, Кувајт, Сирија, Египат, Турска, Азербејџан, Ирак и Иран.

На податке који се односе на избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ примјењују се прописи о заштити личних података који се односе и на држављане БиХ. У односу на земљу поријекла, све информације и подаци о избјеглицама у БиХ и странцима под супсидијарном заштитом сматрају се повјерљивим и могу бити достављени земљи поријекла само након што се претходно прибави мишљење Министарства и писмена сагласност лица или његовог законског заступника, на којег се тај податак односи.

Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ, према пријави адресе боравишта Служби за послове са странцима Министарства сигурности БиХ (наведено у избјегличком картону и картону о супсидијарној заштити) и према слободном избору, бораве на територији БиХ. Већина лица у статусу избјеглице или у статусу супсидијарне заштите борави на подручју Федерације БиХ. На подручју ентитета Република Српска боравило је једно лице, док у Брчко дистрикту БиХ није евидентирано нити једно лице у статусу међународне заштите.

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Министарство осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ приступ праву на: информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво.

1. СМЈЕШТАЈ

Министарство осигурава приступ праву на смјештај избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ у Избјегличко-прихватном центру „Салаковац“ у Мостару, у складу с

Правилником о смјештају, начину рада, функционисању и кућном реду у Избјегличко-прихватном центру "Салаковац" у Мостару.

Министарство од 2000. године управља Избјегличко-прихватним центром "Салаковац" у Мостару (у даљњем тексту: Центар) који служи за организовани смјештај свих оних лица у статусу која нису у могућности себи осигурати други адекватан смјештај.

У току 2020. године, у центру су боравила 23 корисника са једним од облика међународне заштите:

- са статусом супсидијарне заштите, боравио је 1 корисник, који је Центар је напустио у октобру 2020. године;
- са избјегличким статусом, боравила су 22 корисника.

Имплементацијом "Акционог плана за помоћ корисницима ИПЦ Салаковац при укључењу у босанскохерцеговачко друштво", који је реализован у сарадњи са УНХЦР-ом и Градом Мостаром, закључно са 31. децембром 2020. године, Центар је напустило укупно 6 лица са статусом избјеглице у БиХ.³

С циљем функционисања Центра, по уговору о дјелу у 2020. години, било је ангажовано 14 спољних сарадника. Лица ангажована по уговору о дјелу обављају сљедеће послове: административни радник (један сарадник), складиштар (један сарадник), чуварска служба (осам сарадника), домар (два сарадника) и хигијеничар (два сарадника).

У оквиру функционисања Центра, неријешен проблем је и даље радноправни статус ангажованог особља што у многоне отежава реализацију свих активности које се проводе у Центру. Због чињенице да је већина њих ангажована већ више година по уговору о дјелу, Министарство трпи озбиљне примједбе Канцеларије за ревизију институција БиХ, а с друге стране, постоје ограничења за проширење систематизације, ново запошљавање и др.

Лица која не користе смјештај који организује Министарство налазе се у приватном смјештају и то највећим дијелом на подручју Кантона Сарајево, те исти смјештај плаћају из личних средстава (осим лица смјештених у установе социјалне заштите, чији је смјештај плаћен из буџета Министарства).⁴ Такође, у 2020. години Фондација БХИЖ је финансирала трошкове смјештаја за 12 лица са статусом супсидијарне заштите у БиХ (смјештени у 4 стамбене јединице).

2. РАД И ЗАПОШЉАВАЊЕ

У складу са Правилником о начину остваривања права на рад лицима којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини, лицима у статусу избјеглице или у статусу супсидијарне заштите у БиХ, омогућено је право на рад у БиХ.

Све избјеглице и лица у статусу супсидијарне заштите имају право пријаве на евиденцију незапослених лица надлежној служби за запошљавање под истим условима као и држављани БиХ и тиме стичу иста права и обавезе пред надлежним службама за запошљавање БиХ.

У току 2020. године четири лица у статусу међународне заштите су била у радноправном односу у приватном и невладином сектору (3 странца под супсидијарном заштитом и 1 избјеглица).

³ Остали корисници са статусом избјеглице у БиХ напустили Центар у јануару 2021. године

⁴ Податак из јула 2021. године

Међутим, у БиХ је и даље евидентна незапосленост и не постоји механизам на нивоу БиХ који би одговорио задовољењу потреба радноспособног становништва у БиХ, а тиме ни избјеглица ни особа у статусу супсидијарне заштите.

3. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Током 2020. године избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ су, у складу с Правилником о начину остваривања здравственог осигурања лица којима је призната међународна заштита у БиХ, остваривали здравствену заштиту под истим условима као и босанскохерцеговачки држављани.

Почетком сваке године за подручје Херцеговачко-неретванског кантона, Тузланског кантона, Унско-санског кантона и Средњобосанског кантона уплаћују су годишње премије осигурања у износу од 20,00 КМ до 29,00КМ за здравствено осигурање, што је за 2020. годину износило за ХНК 280,00 КМ, ТК 180,00 КМ, УСК 140,00 КМ и СБК 145,00КМ. Укупно је уплаћено 745,00 КМ. Уплатом годишњих премија избјеглице и странци под супсидијарном заштитом ослобођени су плаћања партиципације у здравственим установама. Ово право финансира се из буџета Министарства и за 2020. годину је за ове намјене издвојено 56.117,6 КМ.

Министарство је, закључно с децембром 2020. године, за укупно 109 избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ и чланова њихових породица осигурало финансијска средства за остваривање здравствене заштите у складу с наведеним подзаконским актом. Од тога је 56 избјеглица – носилаца здравственог осигурања и 34 странца под супсидијарном заштитом, а 5 чланова њихових породица су дјеца бх. држављани, чији је један родитељ избјеглица, а други родитељ бх. држављанин који није у сталном радном односу. Износ који се издваја за ове потребе обрачунава се мјесечно у висини од 5% од просјечне мјесечне бруто плате запослених у БиХ, а према посљедњим објављеним подацима Агенције за статистику БиХ.

Према евиденцијама Министарства, у децембру 2020. године било је евидентирано укупно 80 носилаца здравственог осигурања. Чланове домаћинства осигуравамо по носиоцу здравственог осигурања, осим у случају статуса супсидијарне заштите, гдје се сви чланови осигуравају појединачно, јер немају јединствен матични број. Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ не пролазе кроз евиденције грађана БиХ (ЦИПС) и ЈМБ, додијељен од Министарства цивилних послова БиХ, не пролази кроз евиденције завода за здравствено осигурање, нити пореских управа у БиХ.

У случају када се здравствена заштита осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом, овим лицима се, на захтјев Министарства, пореске управе, зависно од мјеста боравишта, додјељује матични број за странца у БиХ на основу којег се уводе у порески систем БиХ, јер је то обавеза након ступања на снагу Закона о јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса. Такође, на исти начин пријављују се и носиоци домаћинства избјеглице, док се остали малољетни чланови домаћинства пријављују по матичном броју који добију након утврђивања статуса, јер малољетна лица нису порески обвезници. Посебно се осигуравају и лица које нису на редовном школовању, а навршиле су 15 година живота.

Овакав систем здравствене заштите ових лица у БиХ уведен је 2007. године и представља једини начин на који смо, као држава, могли осигурати право на здравствену заштиту овим лицима, што је наша обавеза по међународним и домаћим прописима. До данас, у пракси, готово да нисмо имали ниједан забиљежен случај да је овим лицима ускраћено ово право у јавним здравственим

установама на територији БиХ (домовима здравља, болницама, породилиштима, стоматолошким службама, апотекама и сл.), јер се ово право редовно финансира из буџета Министарства.

Међутим, крајем децембра 2019. године, због учесталих пријава на заводе за запошљавање лица - тражилаца азила у БиХ, Пореска управа ФБиХ је на основу тумачења Министарства финансија ФБиХ обуставила даљње пријаве у порески систем чиме се онемогућио даљњи приступ на пријаву у заводе здравственог осигурања лицима која су стекла међународну заштиту у децембру 2019. године. Министарство је предузело све неопходне радње да се изнађе најоптималније рјешење, како би се избјеглицима у БиХ и лицима у статусу супсидијарне заштите омогућило потпуно уживање права на здравствену заштиту у БиХ. Са Министарством финансија ФБиХ постигнут је договор о измјени подзконских аката и образаца за пријаву. Уз заједничку сарадњу Министарства финансија ФБиХ и Министарства почетком 2020. године донесен је Правилник о измјенама Правилника о додјеливању идентификационих бројева, регистрацији и идентификацији и евиденцијама пореских обвезника на територији Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“, број:32/20). Чланом 16. став (4) тачка б) Правилника дефинисан је начин пријаве и одјаве у Порески систем ФБиХ лица у сатаусу избјеглице и у статусу супсидијане заштите у БиХ као и потребна документација чиме се стварају услови за остваривање здравственог осигурања у БиХ за ова лица.

4. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Правилником о начину остваривања права на социјалну помоћ лица којима је призната међународна заштита у БиХ прописане су следеће категорије припадајућих права: права из области социјалне заштите, права из области заштите породице с дјецом/дјечије заштите и друга материјална помоћ, и то: новчана помоћ (стална); новчана накнада (додатак) за помоћ и његу од другог лица; једнократна новчана помоћ; помоћ за оспособљавање за самосталан живот и рад (дјецe и омладине); смјештај у установе социјалне заштите; кућна њега и помоћ у кући; друга материјална помоћ; дјечији додатак/додатак за дјецу; накнада умјесто плате жени/мајци-породиљи

у радном односу, за вријеме док одсуствује с посла због трудноће, порођаја и њега дјетета/накнада плате у вријеме коришћења породилског одсуства; новчана помоћ незапосленој жени/мајци-породиљи која није у радном односу/матерински додатак; једнократна помоћ за опрему новорођенчета/помоћ за опрему новорођенчета.

Поступак се проводи на сљедећи начин: избјеглица/странац под супсидијарном заштитом (путем правног заступника – „Ваша права БиХ“) подноси захтјев за остварење одређеног права из социјалне заштите мјесно надлежном центру за социјални рад. Центар за социјални рад (у даљњем тексту: ЦСР) проводи поступак и доноси рјешење којим се признаје право из социјалне заштите. Рјешење се по правоснажности доставља Министарству. Министарство врши мјесечне исплате у складу са рјешењем. Изузетно од наведеног, рјешење о смјештају у установе социјалне заштите ЦСР доноси по претходно прибављеном мишљењу Министарства.

Престанак појединих права се реализује у складу са рјешењем надлежног ЦСР. По пријему обавијести о престанку статуса од Министарства сигурности БиХ, Министарство о истом обавијештава надлежни ЦСР, који доноси рјешење о престанку права. Такође, престанак појединог права је могућ и усљед престанка других услова за остваривање истог, нпр. запослење и сл., у ком случају ЦСР доноси исто рјешење.

Према подацима из децембра 2020. године, на снази је било је 20 рјешења о ограниченој финансијској помоћи, 5 рјешења о смјештају у установу и једно рјешење о дјечијем додатку. Као основица за утврђивање висине помоћи по основу права из овог правилника одређена је просјечна годишња нето плата у БиХ, а према последњем објављеном податку Агенције за статистику БиХ за 2019. годину просјечна годишња нето плата у БиХ износила је 921 КМ. Износ за свако од права из социјалне заштите утврђује се множењем основице с утврђеним коефицијентом за свако од права дефинисано Правилником.

У том смислу, Министарство је у 2020. години за осигурање права из социјалне заштите утрошило новчана средства у износу од 80.355,73 КМ, и то на име ограничене финансијске помоћи, сталне финансијске помоћи, једнократне помоћи, дјечијег додатка и смјештаја у установе социјалне заштите.

Највећи дио ових финансијских средстава усмјерен је на исплату ограничене финансијске помоћи. Ограничена финансијска помоћ дефинисана је као друга материјална помоћ, те подразумијева помоћ која се утврђује у износу од 20% од основице за издржавање једног члана домаћинства, а која се за сваког сљедећег члана домаћинства увећава за 10% од исте основице. Износ ове новчане накнаде не може прећи износ од 50% од основице. Право на ову врсту помоћи утврђује се рјешењем надлежних центара за социјални рад.

Такође, Министарство је у 2020. години осигуравало средства за смјештај у установама социјалне заштите, и то: једно дијете у КЈУ „Дом за дјецу без родитељског старања“ Сарајево, једно дијете у СОС Дјечије село Сарајево, једно лице у ЈУ „Завод за збрињавање ментално инвалидних лица“ Пазарић, једно дијете у ЈУ „Дјечији дом Мостар“ и једно дијете у ЈУ Дјечији дом „Зеница“. За ове намјене у 2020. години утрошено је 46.224 КМ.

5. ОБРАЗОВАЊЕ

Правилником о начину остваривања права на образовање лица којима је призната међународна заштита у БиХ прописан је начин на који избјеглице и странци под супсидијарном заштитом похађају предшколско, основно, средње и високо образовање у БиХ.

Високо образовање избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом осигурава се у складу с важећим законодавством којим се уређује ова област у БиХ (у ФБиХ на нивоу кантона, у РС-у на нивоу ентитета), те Министарство не осигурава финансијска средства ни за редовно, ни за ванредно високо образовање ових лица.

Сва дјеца укључена су у образовни систем у БиХ, како у предшколски одгој и образовање, тако и у основно, средње и високо образовање. Дјеца су, такође, укључена у продужене боравке, играоничке групе, секције, курсеви и сл.

Школску 2020/2021. годину похађа укупно 29 дјеце, од чега 1 дијете обавезни предшколски програм, 17 дјеце похађа основну школу, а 11 дјеце средњу школу. На подручју Кантона Сарајево школује се 16 дјеце, а на подручју Града Мостара 13 дјеце.

За сву дјецу БХИЖ је заговарао да добију уџбенике и школски прибор од школе, или путем центра за социјални рад или путем мјесно надлежне општине. Дјеца која остварују право на дјечији доплатак могу остварити и право на бесплатну ужину.

Школски пријевоз за средњошколце из Центра осигурало је Министарство, Град Мостар за основце, а Министарство образовања Кантона Сарајево за ђаке на подручју Кантона Сарајева.

6. УПИС У МАТИЧНЕ КЊИГЕ

Правилником о личном стању и упису у матичне књиге чињеница рођења, вјенчања и смрти лица којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини прописано је да се чињенице

рођења, вјенчања или смрти за избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ уписују у матичне књиге под једнаким условима као и за бх. држављане, у складу с позитивним прописима о матичним књигама у ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, међународним инструментима који се примјењују у БиХ у овој области и овим правилником. Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ упис у матичне књиге врше лично или путем правних заступника („Ваша права БиХ“).

7. ПОМОЋ ПРИ УКЉУЧИВАЊУ У БХ. ДРУШТВО – ОЛАКШАНА НАТУРАЛИЗАЦИЈА

Према Закону о држављанству Босне и Херцеговине, избјеглице с признатим статусом остварују право на држављанство БиХ под олакшаним условима, односно ако у статусу избјеглице има непрекидан боравак на територији БиХ у трајању од пет година прије подношења захтјева (олакшана натурализација). У том смислу, услови за стицање држављанства за лица са избјегличким статусом су: да је напунило 18 година живота; да му није изречена мјера сигурности протјеривања странаца из земље или заштитна мјера удаљавања странца с територије БиХ од органа чији је легалитет успостављен Уставом и да је ова одлука још увијек на снази; да није осуђивано на издржавање казне за кривична дјела с предумишљајем на дуже од три године у периоду од осам година од подношења захтјева; да се против њега не води кривични поступак, осим ако се доказ о испуњавању овог услова не може разумно захтијевати, те да не представља пријетњу по сигурност БиХ. Поступак добијања држављанства БиХ, у складу са ентитетским законима о држављанству, проводе Министарство унутрашњих послова ФБиХ и Министарство управе и локалне самоуправе РС.

У 2020. години држављанство БиХ стекла су три лица која су имала статус избјеглице у БиХ.

Министарство је у 2020. години у План рада 2021. годину уврстило доношење Правилника о помоћи при укључивању у босанскохерцеговачко друштво за лица у статусу избјеглице у БиХ и странца у статусу супсидијарне заштите у БиХ. Доношењем овог provedбеног акта Закона о азилу, избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ биће омогућена помоћ при учењу службених језика у БиХ, признавању јавних исправа и других докумената, превођењу, верификацији документације о стеченом знању и друге олакшице у циљу олакшаног укључивања у бх друштво.

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2020. ГОДИНУ

Средства за остваривање права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом и чланова њихових породица осигуравају се из буџета Министарства и посебног подпројекта, који Министарство потписује с УНХЦР-ом за сваку буџетску годину.

За 2020. годину укупан буџет Министарства за финансирање права лица којима је призната међународна заштита у БиХ износио је око 327.000 КМ КМ, а кориштен је на име функционисања Центра, као и за потребе исхране, здравствене и социјалне заштите, пријевоза, прибављања личних докумената, образовања и др.

Министарство има добру сарадњу с УНХЦР-ом с којим годинама потписује подпројекат о суфинансирању рада Центра. Министарство је у 2020. години кроз подпројекат с УНХЦР-ом осигурало и додатна средства, укључујући и ребаланс одобрених средстава, у укупном у износу од 290.430,00 КМ.

У складу с донесеним подзаконским актима, Министарство исплаћује средства на име здравственог осигурања и социјалне заштите избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом. У 2020. години за остваривање права на здравствену и социјалну заштиту избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом исплаћено је укупно 137.218,33 КМ, од тога за здравствено осигурање 56.862,60 КМ, а за социјалну заштиту 80.355,73 КМ.

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ И ПСИХОСОЦИЈАЛНА ПОДРШКА

С циљем пружања психосоцијалне помоћи и бесплатне правне подршке избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом, Министарство има потписане протоколе о сарадњи с невладиним удружењима:

-Босанскохерцеговачком иницијативом жена (БХИЖ) – пружање бесплатне психосоцијалне подршке избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом и Удружењем „Ваша права БиХ“ – пружање бесплатне правне помоћи избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом.

РЕЗИМЕ

Остваривање припадајућих права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ уређено је Законом о азилу и подзаконским актима Министарства на једнообразан начин на цијелој територији Босне и Херцеговине. Поступање свих органа власти уређено је уз поштивање уставних и законских надлежности свих нивоа власти - од државног до општинског нивоа. У вези са питањима остваривања припадајућих права, Министарство има добру сарадњу са свим представницима власти и цивилним друштвом. На овај начин испуњавају се обавезе државе као потписнице Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године и Протокола из 1967. године, те у овој области до сада нису забиљежене препоруке нити негативне оцјене од стране међународних и домаћих институција које прате остваривање права лица под међународном заштитом.